

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI FANLAR AKADEMIYASI
MINTAQAVIY BO‘LIMI
XORAZM MA‘MUN AKADEMIYASI**

**XORAZM MA‘MUN
AKADEMIYASI
AXBOROTNOMASI**

Axborotnoma OAK Rayosatining 2016-yil 29-dekabrdagi 223/4-son qarori bilan biologiya, qishloq xo‘jaligi, tarix, iqtisodiyot, filologiya va arxitektura fanlari bo‘yicha doktorlik dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan

**2024-7/3
Xorazm Ma‘mun akademiyasi axborotnomasi
2006 yildan boshlab chop qilinadi**

Xiva-2024

MUNDARIJA

TARIX FANLARI

Abdugʻaniyeva G.A. Oʻzbekiston Respublikasida milliy armiya poydevorining yaratilishi	5
Abdullaeva N.B. XX asrning 40-80 – yillari oxirlarida Xorazmdagi koreyslarining milliy xususiyatlaridagi transformatsion jarayonlar	8
Abdullaeva N.B. XX asrning 40-80 – yillari oxirlarida Xorazm viloyatida ilm-fan va madaniyat sohalarining taraqqiyotida koreylar diasporasining oʻrni	11
Abdullaeva N.B. Xorazm koreyslarining viloyat qishloq xoʻjaligi rivojidadagi oʻrni	14
Ahmadxojayev M.Z. Siyosiy lider faoliyatini tashkil etishning huquqiy asoslari va tarixiy ildizlari	18
Atajanov M.I. Qadimgi Xorazm hududida ilk shaharlarning shakllanishi uchun zaruriy shart sharoitlarning mavjudligiga oid ayrim mulohazalar	21
Atajanov M.I. Qadimgi Xorazm shaharlarining harbiy meʼmorchilik anʼanalariga doir baʼzi mulohazalar	24
Bakdurdiev Q.Q. Xorazm vohasi zargarligi tarixiy jarayonlar tontekstida	27
Bakdurdiev Q.Q. Xorazm zargarligida qoʻllanilgan naqshlar va ularning semantik ifodalari	31
Fattullayev F.F. Buxoroning eski shahar qismidagi mahallalarning tarixiy ildizlarini aniqlashga doir tadqiqotlar	34
Hamidova Sh.R. Surdolimpiya tarixiga oid ayrim mulohazalar	37
Karimova N.I. The middle ages - the flower of grocery trade in Central Asia	40
Mirzaxandamova D.Z. Aholi bandligini taʼminlashda oilaviy qadriyatlar, kasanachilik va qoʻl mehnatini rivojlantirish - yangicha yoʻnalish va ichki manbalarni safarbar etish	45
Murodov H.S. Buxoroda turizmi va uning ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlarga taʼsiri	50
Ochilov A.T. XX asrning 70-80 yillarida Buxoro vohasining antik va ilk oʻrta asrlar davri moddiy madaniyatining oʻrganilishi	52
Parmonov Sh.Sh. Buxoro amirligiga qarshi Rossiya imperiyasining bosqinchilik siyosatiga general Joʻrabekning munosabati	55
Qurbonov M.D. Mirza Salimbekning tarixiy oʻlkashunoslik ilmi rivojiga qoʻshgan hissasi	58
Rahmonberdiyeva M.J. Sharq olimlarining tadqiqodlarida Mitra kultining ifodalanishi	63
Toshboyev F., Uzakov S. Jizzax vohasidagi tarixiy-madaniy yodgorliklarni oʻrganilishiga doir	67
Tosheva Sh.U. Ziyolilar qatlamining tarkib topishi va ularning jamiyat hayotida tutgan roli	70
Turayev M. Ikkinchi jahon urushi yillarda Oʻzbekistonda tibbiyotning holati va muammolari	72
Xamrayev I.M. Gavkushon majmuasining Buxoro suv tizimi va meʼmorchiligida tutgan oʻrni	76
Xujanova M. Ikkinchi jahon urushi yillarida Oʻzbekistondagi bolalar uylarining ahvoli	79
Xushmatova S. Surxondaryo viloyat davlat arxivining tashkil etilishi	82
Бахриев О.А. Абдулхай Лакнавийнинг илмий мероси	85
Бегалиева Д.Э. Хива хонлиги давлат бошқарувида махрам лавозимининг ўрни	87
Бобоева С.Р. Сурхон воҳасида электр тармоқларининг вужудга келиши ва ривожланиши	90
Гуллиев Н. Ўрта Осиёнинг илк ўрта асрлардаги халқаро алоқаларининг манбаларда ёритилиши	93
Мадаминов О.З. Янги Ўзбекистонда давлат имиджини ривожлантиришнинг асослари	95
Омонов А.М. Селунгур ғор макони бифаслари	98
Сабурова С. Қадимги дунё академиялари	104
Саидмуродова М.С. Теоретическое и практические аспекты формирования населения и человеческих ресурсов Ташкентской области	108
Самадов И.И. Бухоро Халқ Совет Республикаси (БХСР)да ер масаласи ва пахтачиликнинг ахvoli	111
Тошбоев Ф.Э., Равшанов Ў.Р. Уструшонанинг антик давридаги миграциялар ҳақида	115
Умаров А.Ш. Нурота туркманларининг ўрганилиш тарихи	118

PEDAGOGIKA FANLARI

Adilbekova A.V. Harnessing the power of games in english language teaching: a comprehensive review	123
---	-----

12. Литвиненко П. М. О героизме медиков в годы Великой Отечественной войны // Медицинский журнал Узбекистана. – 1985. – № 5. – С. 7.
13. Махмудов М., Умирзаков Б. Х. Здравоохранение Узбекистана (Исторический очерк). – Ташкент, 1991. – С. 43.
14. Данилицина Е. И. Охрана здоровья женщины-матери в годы Великой Отечественной войны // Советское здравоохранение. – 1986. – № 3. – С. 41.
15. Здравоохранение в годы Великой Отечественной войны. Сборник документов и материалов. Под редакцией Барсукова Д. Д. Кизвшинского. – М.: Медицина, 1977. – С. 422-423.
16. Бухоро вилояти Давлат архиви, 1023-фонд, 1-рўйхат, 173-йиғма жилд, 19-варақ.
17. Мўминова Г. Ўзбекистонда соғлиқни сақлаш тизими тарихи (1917-1991 йиллар). – Тошкент, Yangi nashr. 2015.
18. Buronov Olim Murodullaevich. The fight against infectious diseases of Uzbekistan on experience. Western European Journal of Historical Events and Social Science Volume 2, Issue 4, April, 2024.
19. Olim Buronov. Problems and Solutions of the System of Medical Services for the Rural Population of Uzbekistan. Pindus Journal Of Culture, Literature, and ELT ISSN: 2792 – 1883 Volume 12

UO'K 93/94

GAVKUSHON MAJMUASINING BUXORO SUV TIZIMI VA ME'MORCHILIGIDA TUTGAN O'RNI

I.M.Xamrayev, tayanch doktorant, Buxoro davlat universiteti, Buxoro

Annotatsiya. Mazkur maqolada Gavkushon majmuasining Buxoro suv tizimi va me'morchiligida tutgan o'rni, ilm va madaniyat markazi sifatidagi ahamiyati yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: Gavkushon majmuasi, an'anaviy islom me'morchiligi, Xo'ja Kalon hovuzi, Xo'ja Kalon masjidi, Xoja Kalon minorasi me'moriy uslub, dekorativ hovuz, ilm-fan markazi, islom ta'limoti.

Аннотация. В данной статье описывается роль Гавкушанского комплекса в водной системе и архитектуре Бухары, а также его значение как центра науки и культуры.

Ключевые слова: комплекс Гавкушан, традиционная исламская архитектура, бассейн Ходжа Калон, мечеть Ходжа Калон, архитектурный стиль баини Ходжа Калон, декоративный бассейн, научный центр, исламское учение.

Abstract. This article describes the role of the Gavkushan complex in the water system and architecture of Bukhara, as well as its importance as a center of science and culture.

Key words: Gavkushan complex, traditional Islamic architecture, Khoja Kalon pool, Khoja Kalon mosque, Khoja Kalon tower architectural style, decorative pool, science center, Islamic teaching.

Kirish. Buxoro shahrida joylashgan Gavkushon majmuasi mintaqaning boy madaniy va diniy merosining bir qismi bo'lgan tarixiy me'moriy ansambldir. XVI-asrga oid ushbu majmua an'anaviy islom me'morchiligi namunasi bo'lib, temuriylar va undan keyingi davrlarda Buxoroning yirik ilm va madaniyat markazi sifatidagi ahamiyatini aks ettiradi. "Gavkushon majmuasiga quyidagi binolar kiradi: Gavkushon madrasasi (1562—1566 yillar), Xoja Kalon masjidi (1573—1579 yillar), Xoja Kalon minorasi(1573—1579 yillar), Abdurahmani A'lam madrasasi (XIX asr), Xoja Kalon hovuzi (1573—1579 yillar)"[4].

Asosiy qism. Xo'ja Kalon suv ombori yoki Xo'ja Kalon havzasi sifatida ham tanilgan Xo'ja Kalon hovuzi O'zbekistonning Buxoro shahrida joylashgan tarixiy suv omboridir. U 16-asr oxirida Shayboniylar sulolasi hukmdori Abdullaxon II davrida qurilgan bo'lib, shaharda muhim madaniy va tarixiy ahamiyatga ega.

Xo'ja Kalon hovuzi Buxorodagi eng yirik masjidlardan biri bo'lgan Xo'ja Kalon masjidi yaqinida joylashgan bo'lib, u ham xuddi shu davrda qurilgan. Suv ombori atrofdagi aholini ichimlik suvi, sug'orish va boshqa kundalik ehtiyojlar uchun suv manbai bo'lib xizmat qilish maqsadida qurilgan. Xo'ja Kalon hovuzi 1573-1579 yillarda qurilgan bo'lib, uning yoshi 400 yildan oshgan. Bu Buxoro infratuzilmasini yaxshilash va uning aholisi uchun zarur qulayliklar yaratish maqsadida Abdullaxon II tomonidan qurilgan.

Hovuz to'rtburchak shaklda bo'lib, suvni ushlab turish uchun tosh yoki g'isht devorlari bilan qoplangan. Unda an'anaviy O'rta Osiyo me'moriy elementlari aks ettirilgan bo'lib, unda o'yilgan tosh detallari va bezakli koshinlar kabi bezak elementlari mavjud. Xo'ja Kalon hovuzi Buxoroning boy me'moriy va madaniy merosining bir qismi bo'lib, shaharning uzoq tarixi va quruvchilarning zukkoligini aks ettiradi. U qimmatli tarixiy yodgorlik sanaladi va Buxoro YuNESKOning Butunjahon merosi ro'yxatiga kiritilishiga hissa qo'shadi. Shuningdek, suv ombori yaqin atrofdagi Xo'ja Kalon masjidi bilan bog'lanib, hududdagi diniy-madaniy majmuaning ajralmas qismini tashkil etadi. Xo'ja Kalon hovuzi o'rta asrlardagi Buxoroning ilg'or suv xo'jaligi tizimlaridan dalolat beradi va shaharning boy tarixi va me'moriy merosini eslatib turadi. U o'zining go'zalligi, tarixiy ahamiyati va Buxoroning madaniy merosiga qo'shgan hissasi bilan hamon tashrif buyuruvchilar va aholi tomonidan yuqori baholanmoqda.

Gavkushon madrasasi O'zbekistonning Buxoro shahrida joylashgan tarixiy islom ta'lim muassasasidir. 16-asrda qurilgan bu shaharning diqqatga sazovor joylaridan biri bo'lib, uning me'moriy va madaniy merosi uchun muhim ahamiyatga ega. Gavkushon madrasasi Buxoroning tarixiy markazida, Ark qal'asi va boshqa diqqatga sazovor joylar yaqinida joylashgan. U 1562-1566 yillar oralig'ida o'sha paytda mintaqani boshqargan Shayboniylar sulolasi hukmdori Abdulazizxon II davrida qurilgan. Gavkushon madrasasida temuriylar davrining mumtoz me'moriy uslubi namoyish etilgan bo'lib, u o'zining simmetrik joylashuvi, koshinkorligi va murakkab geometrik naqshlari bilan ajralib turadi.

Gavkushon Madrasasi turist - mehmonlar uchun manzil bo'lgan ekan. 1938-yil surati[2]

Madrasa markaziy hovlidan, atrofi darsxonalar, talabalar turar joylari va masjididan iborat. Hovli odatda markazda joylashgan ayvon va dekorativ hovuz yoki bog' bilan bezatilgan. Gavkushon madrasasi o'z davrining boshqa madrasalari kabi islom ta'limi va ilm-fan markazi bo'lib xizmat qilgan. U Buxoroning intellektual va madaniy hayotida hal qiluvchi rol o'ynab, O'rta Osiyo va undan tashqarida talabalar va olimlarni jalb qildi.

Madrasa Buxoroning boy ta'lim an'analari ramzi bo'lib qolmoqda va YuNESKOning Butunjahon merosi ro'yxatiga kiritilib, shaharning islom ta'limoti va madaniyati markazi sifatidagi nufuzini oshirishga xizmat qilmoqda. Asrlar davomida Gavkushon madrasasi tanazzul va tiklanish davrlarini boshidan kechirdi. 20-asrda madrasani asrab-avaylash va uning avvalgi shon-shuhratini tiklash, jumladan, tuzilishini ta'mirlash va bezak elementlarini ta'mirlash ishlari olib borildi.

Bugungi kunda Gavkushon madrasasi Buxoroning boy merosi kontekstida uning me'moriy go'zalligi bilan tanishish va madaniy ahamiyatini qadrlashi mumkin bo'lgan tashrif buyuruvchilar uchun ochiq.

Kalyon masjidi yoki Kalon masjidi sifatida ham tanilgan Xo'ja Kalon masjidi O'zbekistonning Buxoro shahridagi eng muhim va diqqatga sazovor joylardan biridir. U Shayboniylar hukmdori Abdullaxon II davrida, 16-asr oxirlarida, 1573-1579-yillarda qurilgan. Xo'ja Kalon masjidi Buxoroning eski shahrining qoq markazida, tarixiy markaz yaqinida va Kalon minorasi va Mir-i Arab madrasasi kabi boshqa muhim diqqatga sazovor joylarga yaqin joyda joylashgan. "Gavkushon ansamblida tilga olingan Buxorodagi ikkinchi Xo'ja Kalon jome masjidi 1579-1580-yillarda qurib

bitkazilgan. To'g'ri burchakli bu binoning o'rtasida hovli bo'lib, atrofi ustun-gumbazli galereyalar bilan egallangan"[3]. Masjid o'zining ulug'vorligi va me'moriy go'zalligi bilan mashhur bo'lib, XVI asrda Markaziy Osiyoda keng tarqalgan klassik temuriylar me'morchiligining namunasi. Masjidning asosiy namozxonasi murakkab bezatilgan ustunlar va arklar bilan mustahkamlangan katta gumbazli xona bilan ajralib turadi. Masjid shuningdek, galereyalar va arkadalar bilan o'ralgan keng hovlini o'z ichiga oladi, bu namozxonlar va tashrif buyuruvchilar uchun qo'shimcha joy beradi. Xoja Kalon masjidi buxoroliklar va butun dunyo musulmonlari uchun katta diniy va madaniy ahamiyatga ega. U diniy ibodatlar, jamoat yig'inlari va madaniy tadbirlar uchun markaz bo'lib xizmat qiladi. Masjid islom ilmi bilan aloqadorligi, shuningdek, diniy ta'lim va ma'naviy yo'l-yo'riq markazi sifatidagi tarixiy roli bilan alohida e'zozlanadi. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev ta'kidlab o'tganlaridek, "Vatanimiz zaminida saqlanib kelayotgan osori atiqalar, qimmatli obidalar, tarixiy ma'lumotlar, nodir yodgorliklar bizni jahon xalqlarining madaniyatlari bilan chambarchas bog'laydigan turizm zanjirining oltin halqalaridir"[1].

Xoja Kalon jome masjidi faoliyat ko'rsatayotgan masjid sifatida Buxoro shahridagi musulmonlarning ziyoratgohi bo'lib xizmat qilishda davom etmoqda. Yil davomida har kungi namozlar, juma namozlari va maxsus diniy marosimlar o'tkaziladi. Masjid diniy vazifalaridan tashqari, uning me'moriy ko'rkamligidan qoyil qolish, tarixi bilan tanishish va muqaddas makonning ma'naviy muhitini his qilish uchun tashrif buyuruvchilarni ham kutib oladi. Asrlar davomida "Xoja Kalon" masjidi o'zining me'moriy yaxlitligi va madaniy ahamiyatini saqlab qolish maqsadida bir necha ta'mir va restavratsiyadan o'tdi. Masjidning konstruktiv barqarorligini ta'minlash, bezak elementlarini muhofaza qilish, namozxonlar va tashrif buyuruvchilar uchun qulay bo'lishini ta'minlash borasidagi ishlar davom etmoqda. Xoja Kalon masjidi Buxoroning boy islom merosi va me'moriy merosining timsoli bo'lib, uning go'zalligiga qoyil qolish va tarixiy maskanning ma'naviy mohiyatini his qilish uchun dunyoning turli burchaklaridan tashrif buyuruvchilarni o'ziga jalb qiladi.

Xoja Kalon minorasi, oddiygina Kalon minorasi sifatida ham tanilgan, O'zbekistonning Buxoro shahrida joylashgan tarixiy yodgorlikdir. U 16-asr oxirlarida, 1573-1579 yillarda Shayboniylar hukmdori Abdullaxon II davrida qurilgan. Xoja Kalon minorasi Buxoroning tarixiy markazida, Xoja Kalon masjidi va Mir-i Arab madrasasi va Ark qal'asi kabi boshqa muhim diqqatga sazovor joylar yaqinida joylashgan. Minora o'zining ajoyib balandligi va nafis dizayni bilan mashhur bo'lib, uni Buxoroning eng taniqli ramzlaridan biriga aylantiradi. U taxminan 47 metr (taxminan 154 fut) balandlikda, o'ziga xos silindrsimon shakli va tepasida tor balkonga ega. Minora tepasida kichik gumbazsimon ayvon o'rnatilgan bo'lib, uning me'moriy jozibasini yanada oshirdi.

Tarixan Xoja Kalon minorasi bir qancha maqsadlarga xizmat qilgan. U islomning vizual ramzi bo'lib, yaqin atrofdagi masjid borligini belgilab, namozxonlar uchun azon bo'lib xizmat qilgan. Bundan tashqari, minora sayohatchilar va ziyoratchilar uchun mayoq vazifasini bajarib, ularni Buxoro shahriga yetaklab, O'rta Osiyoning bepoyon landshaftida ma'lumot nuqtasi bo'lib xizmat qilgan. Minora shuningdek, mudofaa rolini o'ynagan, uning balandligi mojarolar paytida kuzatuv va signalizatsiya uchun strategik nuqtani ta'minlagan.

Buxorodagi ko'plab tarixiy inshootlar qatori Xoja Kalon minorasi ham o'zining me'moriy yaxlitligi va madaniy ahamiyatini saqlab qolish uchun ta'mirlash davrlarini boshidan kechirdi. Minora konstruksiyalarining mustahkamligini ta'minlash, tabiiy eskirish natijasida yetkazilgan zararni bartaraf etish, bezak elementlarini buzilishdan asrash choralari ko'rildi. Xoja Kalon minorasi YuNESKOning Butunjahon merosi ro'yxatiga kiritilgan va islom me'morchiligi va hunarmandchiligining ajoyib namunasi sifatida nishonlanadi. Bu Buxoroning go'zalligiga qoyil qolish, tarixini o'rganish va mintaqaning boy madaniy merosi bilan tanishish uchun dunyoning turli burchaklaridan tashrif buyuruvchilarni o'ziga jalb etuvchi diqqatga sazovor joy bo'lib qolmoqda.

Xulosa. Muxtasar qilib aytganda, Gavkushon majmuasi juda qadimgi davrdagi me'morchilik va ta'lim-tarbiya yutuqlaridan dalolat beradi va hozirda ham Buxoro shahrining diqqatga sazovor maskani bo'lib qolmoqda. Gavkushon majmuasi o'rta asrlardagi Buxoroning me'moriy va madaniy yutuqlaridan dalolat berib, shaharning islomiy o'ziga xosligi va tarixiy ahamiyatining doimiy ramzi bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. –Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 2021. -B.40.

2. <https://www.facebook.com/100064653281658/posts/5259306344182849/>

3. To'rayev H. Buxoro tarixi. -Buxoro : “Sadridin Salim Buxoriy” Durdona nashriyoti, 2020.-B.149

4. Bobojonova F. Buxoro me'moriy obidalar tarixi. Buxoro : Fan va ta'lim,2022. -B.96

UO'K 94(574.13):37.018.324

IKKINCHI JAHON URUSHI YILLARIDA O'ZBEKISTONDAGI BOLALAR UYLARINING AHVOLI

M. Xujanova, PhD, Jizzax davlat pedagogika universiteti, Jizzax

Аннотация. *Ushbu maqolada ikkinchi jahon urushi yillarida O'zbekistondagi Bolalar uylarining ahvoli, ulardagi tarbiyalanuvchilar sonining oshib borishi, evokuatsiya qilingan yetim bolalarni evokapunktlarga joylashtirilishi to'g'risida ma'lumotlar berilgan.*

Калит сўзлар: *болалар уйлари, Халқ Комиссарлари совети, қатагон, меҳрибонлик уйлари.*

Аннотация. *В данной статье представлена информация о состоянии детских домов в Узбекистане в годы Второй мировой войны, увеличении количества детей в них, размещении эвакуированных детей-сирот в эвокапунктах.*

Ключевые слова: *детские дома, Совет народных комиссаров, репрессии, дом милосердия.*

Abstract. *This article provides information about the state of orphanages in Uzbekistan during the Second World War, the increase in the number of children in them, and the placement of evacuated orphans in evacuation centers.*

Key words: *orphanages, Council of People's Commissars, repression, house of mercy.*

1941-1945-yillar urush oqibatida yuzaga kelgan ijtimoiy muammolar bolalarning ahvolini og'irlashtirdi. Davlat va jamoatchilikning urushning “begunoh” qurbonlari – bolalarga munosabati o'zgardi. Davlat bu muammolarni ko'chirib keltirilgan bolalar uchun maktab internatlar yaratish va bolalar uylari sonini ko'paytirish orqali hal qilishga harakat qildi. Bu harakat, ayniqsa, harbiy urush o'choqlaridan ko'plab bolalar muassasalari ko'chirib keltirilgan O'zbekistonda yaqqol namoyon bo'ldi. Ko'chirib keltirilgan bolalar va kattalarni joylashtirish hamda qabul qilish respublika hayotining urush yillaridagi asosiy faoliyatiga aylandi.

1941 yilda Toshkentga Zuyev va Quyi Qrim bolalar uyining tarbiyalanuvchilari joylashtirildi. Shuningdek, urush yillarida Namangan viloyatining Pop tumanidagi maktablardan biri bolalar uyiga aylantirilgan. Biroq mazkur yangi tashkil topgan bolalar uyida krovat, ko'rpa-to'shak, yostiq, kiyim-kechak kabi kerakli jihozlar mavjud bo'lmagan. Keyinchalik bularning barchasini mahalliy aholi olib kelib bergan. Shuningdek, urush yillarida Toshkentda 1-, 2-, 3-, 15-, 18-sonli bolalar uylari, 14 va 15-sonli maktab-bolalar uylari, Belorussiya bolalar uyi hamda Go'daklar uyi ham faoliyat yuritgan[1].

Arxivlarda Toshkentdagi Go'daklar uyining 1941-194-yillardagi qaydnoma kitoblari saqlanib qolgan. Unda kengash nomiga tushgan “bolalikka olish” haqidagi arizalar uchraydi. Go'daklar uyida bunday arizalar 1941 yil yanvar- sentyabr oylarida 11 ta, noyabr oyida 32 ta, dekabrda 79 ta, 1942 yil yanvar oyida esa 86 taga yetgan[2]. O'sha yillarda Toshkent shahrida voyaga yetmaganlarni qabul qilish va ularni bolalar uyiga joylashtirish markazi tashkil qilingan edi. 1942 yilda bunday markazlar Toshkent, Farg'ona, Urganch, Namangan, Andijon, To'rtko'l shaharlarida ham tuzilgan. Toshkent viloyatining Kalinin tumanidagi 2-sonli bolalar uyi Odessa va Lugansk shahrining ikkita bolalar uyi tarbiyalanuvchilarini qabul qilgan. Moskva, Odessa va Voronejdan ko'chirib keltirilgan bolalar hamda u yerlardagi 4 ta harbiy-musiqa maktabi o'quvchilari ham O'zbekiston hududidagi bolalar uylariga joylashtirilgan edi.

Mavjud ma'lumotlarning tahlili shundan dalolat beradiki, Ikkinchi jahon urushiga qadar O'zbekiston SSRda bolalar uylaridagi yetim bolalar soni yil sayin kamayib borgan bo'lsa, urush boshlangandan so'ng respublikadagi bolalar uylarida tarbiyalanuvchilar soni keskin oshib ketgan[3].

1-jadval.

Yillar	Bolalar uylari soni	Bolalar uylaridagi yetim bolalar soni
--------	---------------------	---------------------------------------